

Otázky a odpovědi ke konci screeningového testování ve školách a firmách

Proč končí screeningové testování, když jsou vysoká čísla?

S ohledem na vysokou nakažlivost současné varianty omikron jsou sice aktuální počty nakažených vysoké, avšak díky nízké závažnosti průběhu onemocnění, které tato varianta způsobuje, nepředstavují vysoké počty nemocných takovou zátěž pro zdravotnická zařízení, jako tomu bylo u předchozích variant. K ukončení preventivního plošného testování, jak ve školách, tak v zaměstnání, dojde 18. února, kdy již bude epidemie dle predikcí na ústupu.

Právě pro očekávaný pokles virové nálože v populaci a díky mírnému průběhu onemocnění je možné v řadě opatření včetně preventivního plošného testování postupně slevit. S ustupující epidemií bude významně klesat i riziko ohrožení zdraví obyvatel a zatížení nemocnic. Preventivní plošné testování bude proto nahrazeno testováním zejména osob s příznaky onemocnění, popřípadě osob, u kterých by mohl být průběh nemoci závažnější (starší lidé, chronicky nemocní apod.), aby se včas řešila léčba těchto osob. Pokračování v preventivním testování v této fázi epidemie by představovalo zejména organizační a ekonomickou zátěž bez reálného dopadu na vývoj ustupující epidemie s klesající virovou náloží.

Toto rozhodnutí bylo možné provést nejen na základě sledovaných dat v ČR, zejména počtu hospitalizovaných osob a osob na JIP, ale i dle přístupů jiných zemí. Nejen v ČR, ale i v ostatních zemích, je sledováno, že hlavním důvodem nižší zátěže nemocnic je ochranný efekt očkování, díky kterému nedochází k závažnému průběhu onemocnění u očkovaných, a to zejména v rizikových skupinách. Největším rizikem zátěže nemocnic i za „vlády“ omikronu představuje nenačkovaná riziková populace. Z tohoto důvodu je potřeba i nadále v očkování pokračovat.

Jakou zprávu nám screeningové testování dalo o stavu ve školách?

Preventivní plošné testování potvrdilo, že současná varianta omikron je nakažlivější oproti předchozím variantám a že v kolektivech a zejména těch školských se velmi snadno a rychle šíří. Plošné testování ve školách však bylo zahájeno ještě ve chvíli, kdy na území ČR převažovala varianta delta, jejíž dopady na zdraví i zátěž zdravotnického systému byly závažnější. V té době navíc představovali děti a mladiství významný rezervoár nákazy pro další skupiny obyvatel. Z tohoto důvodu byla stanovena povinnost provedení konfirmačního PCR testu u všech pozitivně testovaných žáků a pedagogů a s následným nastavením protiepidemických opatření cestou KHS spočívajících zejména v karanténě všech rizikových kontaktů. Právě díky tomuto systému plošného testování s následnými protiepidemickými opatřeními, bylo možné brzdit nástup další „vlny“ způsobené postupně převažující variantou omikron.

Současně poskytlo testování ve školách řadu podstatných informací (záchyt pozitivních samotestů, procento pozitivně confirmovaných testů apod.). Díky všem získaným datům z tohoto testování a jejich následné analýze bylo také možné mapovat rychlý nástup varianty omikron. Dostupnost velmi komplexních dat umožnila přesněji určit některé parametry varianty omikron, zejména potenciál k reprodukci (nakažlivost) - mezi týdny docházelo až ke skokovým nárůstům počtu nálezů. Vzhledem k charakteru varianty omikron spočívající zejména v její velmi vysoké nakažlivosti, však již nebylo možné nástup další vlny zastavit.

Získaná data dále umožnila přesněji mapovat rozdílnou situaci v regionech, neboť šíření nové varianty viru neprobíhá ve všech krajích časově shodně. Takto bylo jednoznačně potvrzeno rychlejší šíření v populaci Prahy a přilehlých okresů Středočeského kraje (tyto regiony již v současnosti ve virové náloži začínají klesat), A poté vzestup virové zátěže v regionech Čech a až s určitým odstupem také v moravských krajích.

Kromě zbrzdění šíření varianty omikron a získání komplexních dat o vývoji epidemie umožnilo testování ve školách vytvoření maximální možné automatizace systému hlášení. Byl úspěšně implementován zcela nový informační systém, který umožňuje co nejrychlejší centralizaci klíčových dat, zejména o výskytu nakažených osob v kolektivech a jejich rizikových kontaktech, dále vystavování žádanek na testy a případně i vystavování neschopenek pro pedagogy.

Spolupráce škol byla komplexní, s více než 96% pokrytím. Tento systém představuje velmi cenný nástroj nejen ke sledování vývoje epidemie, ale i jejímu „řízení“, který může být opět efektivně aktivován například na podzim 2022.

Jakou zprávu nám screeningové testování dalo o stavu ve firmách?

Plošné preventivní testování ve firmách bylo zahájeno až ve chvíli, kdy na území ČR začínala převažovat varianta omikron, tudíž nebylo možné sledovat rozdíl v šíření jednotlivých variant, jako tomu bylo v případě testování ve školách. I přesto, že pro zaměstnance neplatila povinnost podstoupení konfirmačního testu, absolvovalo jej dobrovolně 60 % pozitivně testovaných zaměstnanců. Velmi zajímavým výstupem je fakt, že u 84 % z těchto zaměstnanců bylo onemocnění covid-19 konfirmačním testem potvrzeno. Tato data svědčí o tom, že díky plošnému preventivnímu testování se podařilo zachytit část skutečně nakažených osob a že i tzv. samotesty mají v situaci vysoké virové nálože poměrně vysokou spolehlivost.

Testování zaměstnanců prokázalo poměrně vysokou nemocnost zejména u pracovníků v administrativních provozech a úřadech a o něco méně ve výrobních provozech. To svědčí o snadném šíření nákazy v kolektivech vyskytujících se v uzavřených prostorech a zejména exponovaných veřejnosti.

Díky testování pracovníků kritické infrastruktury (zdravotnická zařízení, zařízení sociálních služeb, policie, složky IZS apod.) bylo možné také sledovat ochranný efekt očkování. Díky vyšší proočkovanosti těchto skupin oproti ostatní části populace, byla „záchytnost“ pozitivních testů nižší, než by se dalo očekávat vzhledem k riziku nákazy, kterému jsou obzvláště některé ze skupin kritické struktury vystaveny.

Bude v případě zhoršující se epidemické situace screeningové testování opět zavedeno?

Plošné preventivní testování představuje jedno z mnoha opatření k zamezení šíření infekčního onemocnění a k minimalizaci dopadů epidemie. Nejvyšší smysl má jeho zavedení ve chvílích narůstající virové nálože v populaci. Aby bylo dosaženo jeho maximálního efektu, musí být v kombinaci s dalšími protiepidemickými opatřeními.

V případě, že by v ČR došlo k dalšímu zhoršování epidemické situace, budou v první řadě zaváděna opatření lokální a cílená zejména na ohniska nákazy, aby se zamezilo rozšíření

nákazy. Plošné testování je až jedno z posledních opatření, které se v případě závažné epidemické situace zavádí. V tuto chvíli je však velmi obtížné předvídat, zda bude potřeba či nikoli. Vše bude záviset na vývoji situace u nás a v okolních státech.

Byly testy na screeningové testování dostatečně přesné?

Přesnost antigenních testů, které lze použít laickou osobou (tzv. samotesty) se odvíjí od virové nálože v populaci. Čím vyšší virová nálož v populaci je, tím vyšší je pravděpodobnost, že pozitivně testovaná osoba je skutečně nakažená a může onemocnění šířit dál. To dosvědčují i data získaná v průběhu času, zejména ve školách, kde testování probíhá nejdéle.

Na počátku ledna, kdy byly počty nakažených v ČR nižší, bylo z pozitivně testovaných žáků a pedagogů ve škole pozitivně potvrzeno kolem 30 %, avšak po 17. lednu, kdy došlo k významnému nárůstu počtu nakažených a začala dominovat varianta omikron, bylo pozitivně potvrzeno více jak 60 % pozitivně testovaných ve škole. U testování zaměstnanců tento poměr byl dokonce ještě vyšší a to 84 % (viz předchozí otázka).

Pokud skončí screeningové testování ve firmách i ve školách, nehrozí zahlcení nemocnic?

Ukončení plošného preventivního testování ve školách i u zaměstnanců je plánováno na 18. února, kdy bude dle predikcí docházet k ústupu epidemie. Dle dostupných dat v ČR i v okolních zemích jsou dopady onemocnění covid-19 způsobeného variantou omikron na zdraví nakažených osob několikanásobně nižší oproti předchozím variantám. Tudíž se neočekává, že by zrušení plošného testování mělo mít negativní dopady na zátěž v nemocnicích.

Zásadním opatřením, které se podílí na minimalizaci počtu hospitalizovaných osob a počtu osob, které vyžadují intenzivní péči, je očkování. Je to právě očkování a zejména využití aplikace posilovacích dávek, které dokáže v případě nákazy zabránit závažnému a komplikovanému průběhu onemocnění covid-19 s potřebou léčby v nemocnici. Chceme-li chránit naše zdravotnictví, očkujme se!

Jak zamezit šíření nákazy mezi starší populací?

Varianta koronaviru omikron, která se aktuálně v ČR šíří, je velmi nakažlivá, kvůli čemuž se s vysokou rychlostí a intenzitou šíří mezi lidmi. Pro značnou virovou nálož se mohou nakazit i osoby očkované a po nemoci. Čím více se setkáváme s dalšími osobami a čím častěji se pohybujeme na veřejnosti, tím více zvyšujeme pravděpodobnost, že se nakazíme. Jelikož se však většina osob, včetně těch starších, nemůže zcela odizolovat od ostatních, nelze riziku nákazy zamezit. Lze však velmi jistě zamezit závažnému a komplikovanému průběhu onemocnění covid-19 a to díky očkování.

Závažným průběhem jsou ohroženy právě starší osoby a o to více, pokud nejsou očkovány. I přesto, že varianta omikron obecně způsobuje mírnější průběh onemocnění, nelze závažný průběh zcela vyloučit, zvláště u osob, které se vedle vyššího věku léčí pro nějaké chronické onemocnění. Aby byly tyto osoby maximálně chráněny před dopady onemocnění covid-19, je třeba je očkovat a jakmile je to možné podat i posilující dávku, která tuto ochranu několikanásobně zvýší.

Mohou firmy či školy z vlastní iniciativy testovat nadále i v zájmu eliminace nákazy uvnitř?

Pokud má firma nebo škola dostatek prostředků k zajištění testů a současně budou s testováním souhlasit žáci (respektive jejich rodiče), může v testování dále pokračovat. Opatření, která bude přijímat v případě pozitivního výsledku testu u některého z testovaných, však budou v její režii.

Ministerstvo zdravotnictví k tomu připraví doporučení, podle kterých bude možné opatření ve škole či firmě nastavit. Jakmile bude plošné preventivní testování zrušeno, nebude již povinnost hlásit pozitivně testované a současně nebude pozitivně testovaným nařizována karanténa, případně konfirmační PCR test (ve škole) z úrovně krajské hygienické stanice, jako tomu bylo doposud.

Ve firmě je člověk pozitivně testovaný na covid-19, jaký je další postup? Jak se vyhodnocují epidemiologicky významné kontakty?

Po ukončení plošného screeningového testování sebetrasovací formulář povede otázkami k identifikaci těchto kontaktů. Automaticky vytrasované kontakty obdrží zprávu, že byly v kontaktu s pozitivní osobou a aby sledovali svůj zdravotní stav v následujících dnech a při obtížích kontaktovali svého lékaře.

Jakmile bude plošné testování zaměstnanců zrušeno, bude na zaměstnavateli, jaká opatření si na pracovišti nastaví, pokud se rozhodne v testování svých zaměstnanců pokračovat.

Mění se konec screeningového testování i protiepidemické opatření?

Změny v opatřeních budou zhodnoceny v návaznosti na vývoj epidemie.

Projeví se konec screeningového testování v denních statistikách?

Ano, na statistikách sedmidenní incidence, protože na konfirmaci PCR docházeli i asymptomatictí nebo minimálně symptomatictí, kteří by se jinak netestovali. Klíčových prediktivních a rizikových faktorů se to ale nedotkne, tyto nejsou závislé na plošných testech (při hodnocení je totiž exaktně rozlišována indikace testů a závažné indikace poběží i dále).

Bude náklady na dobrovolné testování kompenzovat stát?

Nebude. V případě, že se firma nebo škola rozhodne v testování pokračovat, musí si testy zabezpečit z vlastního rozpočtu.

Konec screeningového testování může způsobit vyšší zájem o testování odběrových místech, navýší se jejich kapacita?

ne, kapacita by měla být dostačující.

Mohou školy z vlastní iniciativy testovat nadále i v zájmu eliminace nákazy uvnitř?

V případě, že nebude plošné testování dětí, žáků nebo studentů stanoveno mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví jako povinné, je možné v něm pokračovat pouze na

striktně dobrovolném základě, a to jak ze strany školy, tak ze strany dětí/žáků/studentů, resp. zákonných zástupců. Škola by tak mohla testovat jen ty děti nebo nezletilé žáky, u kterých by měla písemný souhlas zákonných zástupců s testováním, v případě zletilých žáků nebo studentů pak souhlas těchto samotných žáků a studentů.

Vzhledem k tomu, že povinné testování již nebude upraveno mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví, nebudou upraveny ani navazující důsledky a procesy případných záchytů pozitivních testů.

Budou moci školy pro dobrovolné testování žáků využít (zbylé) testy dodané státem?

Zůstatky antigenních testů z centrální distribuce pro účely testování dětí, žáků a studentů budou ponechány ve školách pro budoucí použití (pro případ, že bude v budoucnu nezbytné či důvodné nařídit screeningové testování či testování preventivní). Tyto zůstatky lze případně použít pro dobrovolné testování dětí či žáků (nikoliv zaměstnanců), neboť je to v souladu s účelem, pro něž byly testy státem pořízeny (a uhrazeny primárně z prostředků Fondu solidarity).

Jak má škola nebo školské zařízení postupovat v případě, že po skončení screeningového testování ve školách bude dítě nebo žák vykazovat příznaky akutního infekčního onemocnění?

Nadále platí, že dítě či žák mající příznaky akutního infekčního onemocnění nepatří do školy či školského zařízení!

V případě, že dítě nebo žák vykazuje příznaky akutního onemocnění, nemůže jej škola či školské zařízení vpustit do výuky, neboť i nadále platí povinnost školy a školského zařízení takové dítě nebo žáka oddělit od ostatních a zajistit nad ním dohled zletilé osoby (§ 7 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb.).

Škola nebo školské zařízení by pak mělo kontaktovat zákonné zástupce, aby si dítě nebo žáka vyzvedli a odvedli domů, popřípadě aby s jejich souhlasem opustil školu samostatně. Jedná se tedy o běžný postup v situacích, kdy dítě nebo žák vykazuje příznaky akutního infekčního onemocnění.

Do doby vyzvednutí či opuštění školy, musí být tento žák izolován od ostatních žáků.

Co se bude dít s Ag testy, které stát nakoupil pro testování ve školách? Jaké bude jejich využití?

Testy nakoupené státem budou ponechány jako pohotovostní zásoba pro budoucí potřebu ((pro případ, že bude v budoucnu nezbytné či důvodné nařídit screeningové testování či testování preventivní).

Jaká bude po ukončení testování ve školách a karantén pro rizikové kontakty role školy v případě, kdy se dozví, že ve škole byl dítě/žák/student, který byl následně diagnostikován PCR testem jako pozitivní?

Pozitivně testované dítě/žák/student zůstává doma a zákonný zástupce nezletilého dítěte nebo žáka jej omluví z vyučování stejně jako v případě jakékoliv jiné nemoci (zletilý žák či student se omluví sám).

Pro školu tato skutečnost neznamena žádná navazující povinnosti – vedle obecných režimových opatření týkajících se dezinfekce prostor, pravidelného větrání apod.

Škola již nebude “trasovat” rizikové kontakty za účelem karantény ani nebude povinná kontaktovat ostatní spolužáky apod.

Bude mít rodič povinnost hlásit škole, že dítě je PCR pozitivní?

S ohledem na ukončení karantén pro rizikové kontakty se stanovení této povinnosti nejeví jako nezbytné a důvodné. Rodič bude povinen oznámit nepřítomnost žáka ve vyučování a doložit její důvody v souladu s pravidly obsaženými ve školských právních předpisech a školním řádu.

Může škola předávat osobní údaje dětí, žáků, studentů, resp. zaměstnanců krajské hygienické stanici, která požádá školu o součinnost při případném trasování?

Ne.

Budou se v souvislosti s ukončením testování ve školách a karantén pro rizikové kontakty měnit pravidla pro ochranu dýchacích cest ve vnitřních prostorách veřejných budov? Například v případě neočkovaných pedagogických pracovníků, kteří jsou povinni používat respirátor i při výuce?

Pravidla pro ochranu dýchacích cest zůstanou ještě po nezbytnou dobu v zásadě beze změny.

